

Byplanlab årstema 2025:

Resiliens og planlægning

I en tid, hvor verden forandrer sig hurtigere, end vi kan nå at tilpasse os, bliver begrebet resiliens i stigende grad et centralt omdrejningspunkt i diskussionen om byudvikling og samfundsplanlægning. Klimakrisen eskaleres, økonomien er uforudsigelig, og geopolitisk uro skaber nye vilkår for, hvordan vi udvikler vores byer. I denne kontekst er resiliens blevet et nøgleord i både politisk og akademisk diskurs, men spørgsmålet er: hvad betyder resiliens egentlig, og hvorfor skal vi stadig snakke om det i 2025?

Af projektleder, cand. arch. **Ibén Møller**, Dansk Byplanlaboratorium

Hvad gør vi nu? Vores byer skal vokse, men materialerne bliver dyrere. Vi vil bygge flere boliger, men havet æder sig ind på kysten. Planlægning har altid handlet om dilemmaer, men nu forandrer verden sig hurtigere, end vi kan nå at tegne stregerne. De gamle metoder er ikke længere robuste nok til det nye tempo. De bliver skyllet væk, blæst omkuld, gjort irrelevante.

Længe troede vi, at vi kunne bygge os ud af problemerne. At nok teknologi, nok grønne investeringer, nok gode intentioner kunne holde skredet tilbage. Komplexiteten i de udfordringer, vi står overfor, sætter nye dagsordener, både hos kommunerne og tegnestuerne. Løsningerne er ikke længere enkle, men mange og ofte modsatrettede. Og så taler vi om resiliens.

Resiliens som buzzword

Resiliens bruges overalt – om økosystemer, i politik, byudvikling, økonomi og psykologi. I dets etymologiske oprindelse betyder det 'at springe tilbage' (bounce back), men i dag bruges variationer såsom 'tilpasning' eller evnen til at 'tolerere'. Det er i høj grad forbundet med idéen om at håndtere forstyrrelser, ofte i forbindelse med f.eks. klimaforandringer og økonomiske recessioner, men det kan også anvendes på et individuelt niveau, såsom psykologisk modstandsdygtighed. Det er altså et bredt begreb, som ikke knytter sig til en bestemt type forstyrrelse, ej heller en bestemt form for reaktion.

Med et kritisk blik kunne man spørge til om det er et akademisk buzzword, og hvordan det konkret kan gøres operationelt?

Hvem er det egentlig, vi bygger resiliens for? Klimaforandringerne rammer ikke alle lige, og ressourcerne til at håndtere dem er ulige fordelt. Er resiliens en løsning på klimakrisen – eller en måde at lære at leve med den? Hvem definerer, hvad resiliens betyder i praksis – og hvem får indflydelse på, hvordan det udmøntes?

I Danmark er dilemmaerne konkrete. Med over 7.000 km kystlinje er spørgsmålet uundgåeligt: Hvilke områder skal vi beskytte og bliver vi nødt til at acceptere en tilbagetrækning fra vandkanten, der ellers har tiltrukket os i mange år? Den Grønne Trepert åbner for fleksibilitet i den dynamiske planlægning, men uden juridisk binding. Samtidig udfordrer globale forsyningskriser og stigende materialepriser vores nuværende byggepolitik. Skal vi fortsætte med at finde nye løsninger – eller erkende, at vi måske skal bygge mindre?

Resiliens som tilgang

I planlægning betyder resiliens at skabe byer og landskaber, der ikke bare beskytter sig mod klimaforandringer, men også aktivt ser de muligheder, der opstår. At udvikle strategier, der er fleksible nok til at håndtere usikkerheder, politiske skift og økonomiske svingninger. Det kræver en tilgang, der både tager højde for de fysiske strukturer, og de

Traditionel planlægning har forudsat en forudsigelig verden, men det billede holder ikke længere. Hvordan kan vi planlægge fleksibelt, så fremtidige generationer ikke låses fast i strukturer, der hurtigt bliver forældede?

sociale dynamikker, der skaber sammenhængskraft. I en dansk kontekst bliver resiliens særlig relevant, når vi planlægger for de begrænsede arealer, vi har til rådighed. De seneste år har vi fået en bedre forståelse af, hvordan vi kan tilpasse os klimaændringer – for eksempel ved at kombinere klimasikring med rekreative miljøer. Resiliens handler om mere end at udvikle nye løsninger, det handler også om at genbruge, gentænke og arbejde smartere med de ressourcer, vi allerede har.

Der er stadig store dilemmaer: Skal vi bygge tættere i byerne? Eller skaber det nye udfordringer for livskvalitet? Hvordan balancerer vi byudvikling med CO₂-forbrug? Og hvilke områder vi prioriterer at beskytte? Skal vi trække os tilbage fra kystområder eller investere i nye sikringsløsninger? Hvordan skaber vi plads til både natur og boliger? Resiliens er ikke kun et teknisk spørgsmål – det handler også om ledelse, politiske valg og evnen til at håndtere modsatrettede interesser på en måde, der sikrer langsigtet bæredygtighed.

Hvad gør vi nu?

Med kommunalvalget i 2025 bliver disse spørgsmål endnu mere aktuelle. Nye politiske linjer vil sætte retningen for klima, byudvikling og infrastruktur. Traditionel planlægning bygger på en forudsigelig verden, men det billede holder ikke længere. Hvordan kan vi planlægge fleksibelt, så fremtidige generationer ikke låses fast i strukturer, der hurtigt bliver forældede?

I planlægning kan resiliens oversættes til at have blik for, hvordan vi vender udfordringer til muligheder. Den traditionelle opfattelse – at en proces kan overskues fra start til slut – forudsatte en forudsigelig verden. Men denne præmis er nu ændret (og måske har den aldrig været rigtig), og det betyder, at vi i højere grad skal være åbne for nye læringer og tilgange. Så hvad gør vi nu? Hvad kan vi gøre? Vi kan i planlægningen være nysgerrige på løsninger, der ikke kun adresserer én udfordring ad gangen, men som skaber merværdi på tværs af flere dimensioner, og som er dynamisk.

Resiliens som fælles ramme i planlægning

I Byplanlab har vi valgt at fokusere på resiliens og planlægning i 2025, fordi vi ser dette begreb som et redskab til at undersøge hvordan vi kan planlægge for forandringer. Til at undersøge hvilke værktøjer, styringssystemer og taktiker der skal i spil, når vi er på ukendt territorie. Hvordan kan politisk modforankres i balance med forvaltninger og civilsamfund? Kan vi planlægge for fleksibilitet, og midlertidighed?

Resiliens i planlægning handler om at anerkende, at vi ikke kan styre alt. Men vi kan opbygge kapacitet til at tilpasse os – gennem stærkere lokale fællesskaber, mere diversitet i løsningerne og mere samarbejde om både det strategiske og det konkrete.